

PLA DOCENT DE L'ASSIGNATURA DE FILOSOFIA

L'assignatura de Filosofia és una matèria específica i optativa per tots els candidats a la prova d'accés a la universitat per a més grans de 25 anys.

La Història de la Filosofia del curs d'accés per a més grans de vint-i-cinc anys ha de guardar una estreta relació amb la Filosofia impartida al llarg del Batxillerat, doncs significa un aprofundiment conceptual i una visió històrica dels grans problemes que s'han analitzant al llarg de la història del pensament sobre teories de coneixement, realitat, l'esser humà, l'acció i la societat.

La funció d'aquesta assignatura és assignar una informació bàsica sobre pensadors i sistemes; i d'altra banda completar la formació filosòfica dels filòsofs més representatius de cada època.

Fora convenient presentar a l'alumnat una visió de conjunt de cada època i un esquema de les principals tendències i dels autors més representatius. No és qüestió de fer un repàs de tota la cultura occidental sinó un anàlisi contextual que permeti captar el sentit diacrònic de les idees.

Es fa precís una sistematització adequada que fiqui de manifest la relació entre la ciència i la filosofia, Així com una atenció especial a aquells científics que han tingut una rellevància en la història de les idees.

Cal completar aquest temari d'educació filosòfica coneixent la Història de la Filosofia en les seves grans línies de desenvolupament i profunditzant en l'anàlisi dels filòsofs més rellevants per a donar una base humanística indispensable.

Objectius

- Conèixer i comprendre els grans períodes en que es divideix la Història de la Filosofia occidental, Així com la seva relació amb d'altres formes d'expressió cultural.
- Reconèixer i comprendre els problemes filosòfics analitzats al llarg del curs, en tant que qüestions analitzades al llarg de la Història.
- Comprendre les diferents solucions que s'han proposat a aquests problemes filosòfics, situant-les en el seu context històric i cultural, amb el fi de poder entendre la seva vinculació amb altres manifestacions teòriques i pràctiques de la circumstància que las ha originat.
- Consolidar l'actitud crítica davant d'opinions contraposades, cometent-les a una reflexió racional i analitzar els conceptes previs, prejudicis i posicions ideològiques que poden existir com a condicionants.
- Conèixer i valorar l'esforç de la raó humana en el seu intent incessant per plantejar i resoldre les grans qüestions de la filosofia.
- Comprendre la Història de la Filosofia com un avanç en espiral, que ha reprès els problemes amb un creixent nivell de radicalisme metodològic.
- Valorar la capacitat de la reflexió filosòfica al llarg de la història per apropar-se, de manera progressiva, als problemes ètics, socials i humanístics.
- Aprendre a llegir de manera comprensiva textos filosòfics d'autors diversos i oposats, comparar-los entre sí i descobrir la importància del diàleg racional com a mitjà d'aproximació a la veritat.

- Valorar el debat de posicions contraposades com a mitjà de practicar el respecte envers els demés i la tolerància positiva contra qualsevol forma de discriminació.
- Aprendre a exposar correctament, de manera oral i escrita, el pensament filosòfic dels autors estudiats, així com a elaborar els propis punts de vista de manera coherent.

Continguts

1.- La filosofia grega:

Les principals qüestions que s'han de considerar són el trànsit del mite al logos entre els presocràtics; els primers intents metafísics de Parmènides i Heràclit; la significació dels filòsofs pluralistes; Sòcrates i els socràtics menors; el naixement de la polis i de la democràcia en Atenes, i el projecte ètic de l'epicureisme i l'estoïcisme. En qualsevol cas, s'estudiarà Plató i Aristòtil de manera específica, ja que resulten imprescindibles per comprendre la història de la filosofia occidental

Unitat 1. Plató.

Unitat 2. Aristòtil.

2.- La filosofia Medieval i el Renaixement:

S'ha de contextualitzar la Filosofia medieval mitjançant els grans problemes que apareixen en torn a la necessitat de ficar d'acord la fe, representada per les religions monoteistes, i la raó, representada sobre tot, per les filosofies de Plató i Aristòtil. El platonisme cristià té el seu més alt exponent en la filosofia de San Agustí d'Hipona, en tant que la síntesi entre cristianisme i filosofia aristotèlica queda modelada en el pensament de San Tomàs. A partir del segle XIV s'inicia la crisi de la Escolàstica medieval que és conseqüència, per un costat, de la filosofia de Guillem d'Ockam i per l'altre, dels desenvolupaments científics del segle XIV.

El pensament renaixentista suposa la introducció de nous temes de reflexió: la interpretació matemàtica de la natura, un nou concepte de l'home o la fonamentació moderna de la política. En aquest darrer cas, adquireix un relleu especial la figura de N. Maquiavel. Els autors més destacats serien:

Unitat 3. San Agustí d'Hipona.

Unitat 4. Averroes.

Unitat 5. San Tomàs d'Aquino.

Unitat 6. Guillem d'Ockam.

Unitat 7. Nicolas Maquiavel.

3.- La filosofia moderna:

L'eix fonamental és el nou concepte de racionalitat que sorgeix en els segles XVI i XVII i es caracteritza per la secularització del pensament, el pensament de la ciència moderna, la recerca d'una nova antropologia basada en el subjecte conscient i una nova forma d'organitzar el govern basat en la democràcia.

En aquest context s'ha de considerar les grans corrents constituïdes pel racionalisme i l'empirisme, entre els representants més importants destaquem Descartes, Spinoza, Locke i Hume. Al llarg del segle XVIII, o Segle de les Llums, sorgeixen diferents formes d'interpretar la Il·lustració. En el cam de la filosofia política, adquireix especial rellevància la fonamentació que realitza Rousseau de la democràcia. D'altra banda sorgeix un nou racionalisme crític amb Kant, que realitzarà una síntesi acabada i completa dels supòsits epistemològics i ètics de les corrents racionalista i empirista. En aquest període històric es veuran els següents autors:

Unitat 8. Descartes.

Unitat 9. Spinoza.

Unitat 10. Leibniz.

Unitat 11. Locke.

Unitat 12. Hume.
Unitat 13. Rousseau.
Unitat 14. Kant.

4.- Filosofia contemporània :

Entre les corrents filosòfiques del segle XIX es pot estudiar el liberalisme utilitarista de J.S. Mill, el materialisme històric-dialèctic del marxisme, el vitalisme de Nietzsche, que suposa una culminació dels problemes de la filosofia i, a la vegada, constitueixen un antecedent del pensament actual. Mentre que el liberalisme utilitarista proposa una concepció individualista que legitima el sistema econòmic, encara avui present, el marxisme es centra sobre tot en l'anàlisi de les contradiccions del sistema econòmic i polític propis del capitalisme industrial. Des de una altra perspectiva, el vitalisme de Nietzsche s'ocupa de l'ocàs de la cultura occidental denominada pels valors racionalistes dels grecs i els valors morals del cristianisme.

L'aparent dispersió de les corrents filosòfiques del segle XX es pot articular des de la preocupació constant pel sentit del coneixement i de la ciència; per l'anàlisi del llenguatge en totes les seves formes naturals i artificials –Wittgenstein, el Positivisme Lògic i la Filosofia analítica-. També es produeix una evident preocupació per la existència i essència de l'ésser humà, tant en el pla ontològic com en d'axiològic – Heidegger, Max Scheler, Sartre, etc.-. Per la seva rellevància i presència en la filosofia espanyola, caldrà tenir en compte la figura d'Ortega i Gasset. Els autors que es veuran són:

Unitat 15. J.S.Mill.
Unitat 16. Marx.
Unitat 17. Nietzsche.
Unitat 18. Wittgenstein.
Unitat 19. Heidegger.
Unitat 20. Ortega.
Unitat 21. Habermas.

Metodologia de treball

Des del punt de vista metodològic cal transmetre de manera adequada els diferents aspectes de la matèria:

1. Convé realitzar una suficient contextualització del pensament de l'autor. Cal situar-lo en les coordenades històriques enumerant les principals corrents culturals i finalitzar amb una presentació dels autors considerats més rellevants.
2. Exposar les principals característiques conceptuals del corrent filosòfic que s'analitza.
3. Explicar de manera sistemàtica els nuclis temàtics del pensament de l'autor, Així com la seva continuïtat i articulació amb altres nivells precedents de l'assignatura.
4. Cal utilitzar esquemes-resum finals, mapes conceptuals i taules amb els termes i expressions pròpies d'un determinat autor.
5. Dur a terme la lectura, comprensió i interpretació d'aquells textos que considerem més significatius en relació amb el nucli temàtic desenvolupat.
6. Finalment caldrà establir els diferents nivells per al progressiu aprofundiment, considerar esquemàticament escoles i pensadors que formessin en el context en el que es desenvolupen els principals sistemes; estudiar més detingudament els filòsofs més rellevants de certs nuclis temàtics i darrerament l'estudi d'alguna obra representativa d'algun autor.

Temporització

Sessions presencials	Continguts
1	<ul style="list-style-type: none"> - Els orígens del mite. El pas del mite al logos. - Explicació racional de la natura: Tales, Anaximandre, Anaxímenes. Els pitagòrics. Heràclit i Parménides. Els pluralistes. Empédocles, Anaxàgores i l'Atomisme. - La sofística. Protàgores, Gòrgies. Sòcrates i l'intel.lectualisme moral.
2	<ul style="list-style-type: none"> - L'idealisme platònic. Biografia, precedents, Tª. de les idees. Origen del món material. - Tª. del coneixement i antropologia. - Política i pedagogia platònica
3	<ul style="list-style-type: none"> - El realisme aristotèlic. Biografia, física i metafísica. - Tª. del coneixement, antropologia, ètics i política. - El pensament hel·lenístic. Epicureisme, estoïcisme i escepticisme. - La patristica. Sant Agustí i el platonisme. Raó i fe. - De Sant Agustí a Sant Tomàs d'Aquino. Raó i fe (II). Guillem d'Ockam.
4	<ul style="list-style-type: none"> - El Renaixement i la Revolució científica. Sistema ptolemaic, Copèrnic, Bruno, Kepler i Galileu.. - El Racionalisme. L'autosuficiència de la raó. Descartes i el mètode. - Les substàncies cartesianes. Spinoza i el monisme panteista. Leibniz, les mònades, veritats de raó i veritats de fet.
5	<ul style="list-style-type: none"> - L'Empirisme. Tª. política de Hobbes. Epistemologia de J. Locke. El pensament de Berkeley. - D. Hume. Biografia, tª. del coneixement, el problema de la causalitat, crítica a la metafísica, fenomenisme i escepticisme i emotivisme moral.
6	<ul style="list-style-type: none"> - La Il·lustració, introducció. La Il·lustració francesa. El contracte social de Rousseau. - L'època de Kant. La crítica de la Raó Pura: Estètica, Analítica i dialèctica transcendental. - L'ús pràctic de la raó: L'ètica. El problema de la llibertat. Ètiques materials i ètiques formals. El deure. L'imperatiu categòric
7	<ul style="list-style-type: none"> - L'idealisme Romàntic. Romanticisme i Idealisme. Hegel i l'idealisme absolut. El sistema. - Evolucionisme, positivisme i marxisme. Breu explicació de Darwin i Comte. Les fonts del marxisme. Materialisme i comunisme. - El vitalisme. Marc històric i cultural. Nous corrents filosòfics. Schopenhauer. Nietzsche: l'afirmació vital. Raciovitalisme i historicisme: Ortega i Gasset.
8	<ul style="list-style-type: none"> - Psicoanàlisi i existencialisme. Freud i l'inconscient. La resposta existencialista: Kierkegaard i Husserl. L'existencialisme radical: Heidegger i Sastre. - La preocupació analítica pel llenguatge. Wittgenstein, B. Russell i el cercle de Viena. - La filosofia de la ciència: Popper. El mètode científic i el problema de la veritat. Modernitat i postmodernitat. L'Escola de Frankfurt i l'Estructuralisme.

Examen

Contestar 4 preguntes a partir d'un text, una d'elles serà de comparar l'autor del text amb un del temari. (2,5 punt cada pregunta). L'examen constarà de dues opcions i s'haurà d'escollir una.

Bibliografia

Qualsevol llibre homologat de batxillerat, es recomana el d'història de la filosofia de l'editorial Edebé o editorial MCGrawHill.